

Sayı : E-66454725-206.05.99[206.05.99]-122453230

Konu : Yurt Dışında Yaptırılan İhale Konusu
İşlerde Asgari İşçilik Uygulaması

GENEL YAZI

5510 sayılı Kanun'un 85'inci maddesinin;

"Birinci fıkrasında, "İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümünü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümünü açısından gerekli olan asgari işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır."

"İkinci fıkrasında, "Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır."

hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu Kanun hükümleri doğrultusunda, Genel Müdürlüğümüzce belirlenen görüş ve usuller açık olmakla birlikte, uygulamada karşılaşılan bazı özel durumlar, asgari işçilik araştırmasının kapsamının daha açık ve tereddüde yer vermeyecek şekilde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda ele alınan uygulamalardan biri de, kamu idareleri tarafından ihale mevzuatına göre yurt dışında yaptırılan işlerdir. Nitekim, Genel Müdürlüğümüze ulaşan bilgi ve başvurulardan, söz konusu işlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında fiilen gerçekleştirilmesi nedeniyle, 5510 sayılı Kanun'un 85'inci maddesi uyarınca asgari işçilik araştırması yapıp yapılamayacağı hususunda ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amacıyla aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

Bilindiği üzere, bir devletin hukuk kurallarının doğrudan uygulanabilirliği, kural olarak yalnızca o devletin egemenlik alanı ile sınırlıdır. Bu durum, hukuk literatüründe "kanunların mülkiliği" ilkesi olarak tanımlanmakta olup, ilgili devletin mevzuatının, ülke sınırları içerisindeki tüm gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara, milliyet ayrımı gözetilmeksizin uygulanabilmesini; ancak ülke dışında doğrudan hüküm ve sonuç doğuramamasını ifade etmektedir. Dolayısıyla, bir devletin hukuk kurallarının kendi sınırları dışındaki hukuki işlemlerde geçerlilik kazanması, ancak açık bir yasal düzenleme veya taraf olunan uluslararası sözleşmeler aracılığıyla mümkün olabilmektedir.

Bu ilke, sosyal güvenlik hukuku bakımından da geçerlidir. Nitekim, 5510 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişiler, işverenler, sağlık hizmeti sunucuları ile bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler, her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşların kapsam dahilinde olduğu hüküm altına alınmıştır. Anılan hüküm gereği, Kanun'un uygulanmasında esas alınacak faaliyetlerin, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Bununla birlikte, 5510 sayılı Kanun'da Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında gerçekleştirilen faaliyetler bütünüyle kapsam dışı bırakılmamış, bazı istisnai durumlar için sınırlı düzenlemelere yer

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: B089EEE1-17AD-4C92-BDF5-F985514C775B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/sgk-ebys>

Adres: Mithatpaşa Cad. No:7 Sıhhiye Çankaya/Ankara

Telefon: 0 312 458 76 97

Faks: 0 312 433 43 97

E-Posta: aidb@sgk.gov.tr

Bilgi için: Murat HAZIMLI
Sosyal Güvenlik Denetmeni

verilmiştir. Özellikle Kanun'un 5'inci maddesi ile, ülkemizle sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışına götürülen Türk işçilerinin sigortalılığı düzenlenmiş; 10'uncu maddede, geçici görevle yurt dışına gönderilen sigortalıların sosyal sigorta hak ve yükümlülüklerinin devam edeceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, 81'inci maddenin birinci fıkrasının (i) bendi ile, yurt dışındaki özel sektör işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen sigortalılar için belirli koşullar dâhilinde prim teşviki uygulanabileceği belirtilmiştir. Hal böyle olmakla birlikte, Kanun'un yurt dışındaki çalışmaları konu alan özel hükümlerinde olduğu gibi, asgari işçilik uygulamasının dayanağını oluşturan 85'inci maddede de, bu uygulamanın yurt dışında gerçekleştirilen işlere uygulanabileceğine yönelik herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir.

Öte yandan, asgari işçilik uygulaması, doğrudan işverenin bireysel yükümlülüğü olmayıp, Kurumun 5510 sayılı Kanun'dan kaynaklanan denetim yetkisi kapsamında yürütülen bir kontrol mekanizmasıdır. 5510 sayılı Kanun'un 85'inci maddesinde düzenlenen bu uygulama, temelde Türkiye'de kayıt dışı istihdamla mücadele amacıyla oluşturulmuş olup yapılan işin niteliği, kapsamı, süresi, benzer işlerdeki işçilik oranları, istihkak tutarı ve birim maliyet bedeli gibi kıstaslara dayalı olarak yürütülmektedir. Bu işlemler, fiilen yapılan işe dayalı olarak Kurumun denetim ve kontrole görevli memurları tarafından yürütülebileceği gibi, gerekli verilerin mevcut olması halinde Kurum birimlerince evrak üzerinden hesaplama yoluyla da gerçekleştirilebilmektedir. Ancak bu hükmün uygulanabilmesi, işin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde fiilen gerçekleştirilmesini esas almakta olup yurt dışında yapılan işler bakımından, 5510 sayılı Kanun'da bu yönde açık bir düzenleme bulunmaması ve kanunların mülkiyeti ilkesi gereği Türk sosyal güvenlik mevzuatının ülke dışında doğrudan uygulanabilirliğinin bulunmaması nedeniyle, söz konusu işler hakkında asgari işçilik araştırması yapılması mevzuat çerçevesinde mümkün bulunmamaktadır.

Bu bakımdan, kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan ve işin fiilen Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında gerçekleştirilmesi durumunda, işverenin Türkiye'de kurulu olması, ihale makamının Türkiye'deki bir kamu kurumu olması veya işte Türkiye'den götürülen/görevlendirilen personelin bulunması gibi unsurlar, 5510 sayılı Kanun'un 85'inci maddesi kapsamında asgari işçilik araştırması yapılabilmesi için tek başına yeterli bir hukuki dayanak oluşturmamaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye'de ihale edilen işveren tarafından, **yurt dışında yaptırılan ihale konusu işler için** işyeri dosyası tescil edilmiş veya devamlı mahiyetteki bir işyeri dosyası üzerinden işlem yapılmış olsa dahi, söz konusu işe ilişkin olarak **asgari işçilik araştırması yapılmaması gerekmektedir.**

Ayrıca, ihale konusu işin faaliyet süresi içinde bu işin bildirildiği işyeri dosyasından Kurumumuza borcunun bulunmaması, işveren hakkında kayıt dışılıkla ilgili ihbar veya şikayet olmaması, Kanunun işverene yüklediği diğer yükümlülükler nedeniyle Kurumumuzla herhangi bir ihtilafın ortaya çıkmaması kaydıyla, varsa sadece bu işe özgü tescil edilmiş işyeri dosyasının işleminden kaldırılması, ihale makamlarınca teminatın iadesi aşamasında işverenden Kurumumuzca düzenlenmiş teminat iade yazısının istenmesi halinde, söz konusu yazının talep üzerine Kurumumuzca düzenlenerek verilmesi uygun görülmüştür.

Uygulamanın bu Genel Yazı'da belirtilen esaslar çerçevesinde yürütülmesi ve tüm ilgili personelin bilgilendirilerek uygulama birliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Mürsel BAKİ
Sigorta Primleri Genel Müdür V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: B089EEE1-17AD-4C92-BDF5-F985514C775B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/sgk-ebys>

Adres: Mithatpaşa Cad. No:7 Sıhhiye Çankaya/Ankara

Telefon: 0 312 458 76 97

Faks: 0 312 433 43 97

E-Posta: aidb@sgk.gov.tr

Bilgi için: Murat HAZIMLI
Sosyal Güvenlik Denetmeni

Dağıtım:
Taşra Teşkilatına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: B089EEE1-17AD-4C92-BDF5-F985514C775B

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/sgk-ebys>

Adres: Mithatpaşa Cad. No:7 Sıhhiye Çankaya/Ankara
Telefon: 0 312 458 76 97
Faks: 0 312 433 43 97
E-Posta: aidb@sgk.gov.tr

Bilgi için: Murat HAZIMLI
Sosyal Güvenlik Denetmeni

